

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เขมิกา ยามะรัตน์. 2527. ความพึงพอใจในชีวิตของคนชรา : ศึกษากรณีข้าราชการบำนาญกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะทำงานร่างแผนผู้สูงอายุระยะยาวฉบับที่ 2. 2544. ร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-พ.ศ.2564). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2531. ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- เอก ธนะศิริ, นพ. 2531. แนวความคิดสโมสรรหมู่บ้านผู้สูงอายุ. เอกสารประกอบการสัมมนาชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศ ครั้งที่ 3 เรื่อง บทบาทของชมรมผู้สูงอายุกับการดำเนินงานของสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย 23-25 มีนาคม 2531 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลสงฆ์ (เอกสารโรเนียว) น. 5.
- ไตรรัตน์ จารุทัศน์. 2545. ที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ : คุณภาพชีวิตของสังคม. ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศรี สนธิทรัพย์. 2539. ความต้องการ ความคาดหวัง และทัศนคติของผู้บริโภคเกี่ยวกับศูนย์บริการผู้สูงอายุ. วารสารบริหารธุรกิจ ปีที่ 21 ฉบับที่ 77 มกราคม - มีนาคม 2541
- ทองจุล สิงห์กุล. 1 มีนาคม 2546. สัมภาษณ์.
- ธนชัย พูลเจริญ. 4 มีนาคม 2546. สัมภาษณ์.
- นาฏ ฟองสมุทร. 2544. การออกแบบสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ [Microsoft Powerpoint]. กรุงเทพฯ.
- นภาพรชโยวรรณ และ จอห์น โนเดล . 2542. การอยู่อาศัยและการเกื้อหนุนโดยครอบครัวของผู้สูงอายุไทย. (ม.ป.ท.)
- นิตา ชูโต. 2525. คนชราไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรลุ ศิริพานิช และคณะ. 2539. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง ชมรมผู้สูงอายุ : การศึกษารูปแบบและการดำเนินงานที่เหมาะสม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิญญาน.
- บัญชา บุรณสิงห์. 2539. ความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยสูงอายุของผู้ที่ทำงานบริษัทชั้นนำในกทม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญมัน โรจนสวัสดิ์. 27 กุมภาพันธ์ 2546. สัมภาษณ์.
- ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ, 2537. โครงการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ. เอกสารอบรมกลยุทธ์การลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ รุ่นที่ 1 ณ สถาบันศินทร กรกฎาคม 2537.
- ปริญานุษ นวรัตน์ ณ อยุธยา. 27 กุมภาพันธ์ 2546. สัมภาษณ์.
- เผด็จ กิจดำเนิน. 4 มีนาคม 2546. สัมภาษณ์.
- เพียงพอ หอพรศิริ. 27 กุมภาพันธ์ 2546. สัมภาษณ์.
- ระเบียบ วงศ์สกุล. 27 กุมภาพันธ์ 2546. สัมภาษณ์.

- รัตยา สารธรรม. 2535. ยืมรับวัยชรา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมชาติ.
- วรวรรณ นิตบงกช. 2541. ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตคลองเตย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีประภา อินทรพงษ์วิวัฒน์. 27 กุมภาพันธ์ 2546. สัมภาษณ์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2534. แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2544. สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษา รักวิทยาศาสตร์. 20 กุมภาพันธ์ 2546. สัมภาษณ์.
- สำนักสวัสดิการสังคม. 2537. กองสังคมนสงเคราะห์กรุงเทพมหานคร. รายงานการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจแห่งสหประชาชาติ เรื่อง Social Programming of Housing in Urban Areas. (อัดสำเนา).
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. ศ.นพ. และคณะ. 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ "ผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ในปัจจุบัน ตลอดจนข้อเสนอแนะทางนโยบายและการวิจัย. (ม.ป.ท.)
- สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์. 2538. ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธีรา น้อยจันทร์. 2530. การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวผู้ใช้บริการทางสังคมผู้สูงอายุ दिनแดงและครอบครัวสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงฆ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรกุล เจนอบรม. 2534. วิทยาการผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริสมร สุขสวัสดิ์, ม.ล. 2534. ผู้สูงอายุกับความคาดหวังในการเข้ารับบริการสงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Arkin, H. and Colton R.R. 1963. Table for Statistic. New York : Barnes's Noldels .
- Barrow and Smith. 1977. Aging and Ageism and Society. St. Paul : West Publishing Company.
- Buckley, J.C.. 1967. The Retirement Handbook. New York: Harper & Row.
- Friedman, J.P. and Harris j.c.. 1991. Key to Buying a Retirement Home. New York : Baron's Education Series.
- Gauchet, P., Urs. 1999. A Cross-Sectoral Approach to Housing for Older People. The United Nations Center for Human Settlements Vol.5 No.2 : 20-21.
- Hooyman, Nancy and Kiyak, H. Asuman. 1996. Social Gerontology. Asimont Schuter Company : Needham Heights. (4th edition).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศ

ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศ

ประเภทที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศนั้นมีหลากหลายประเภท ซึ่งสามารถสรุปได้ตามลักษณะความต้องการการพึ่งพิงบุคคลอื่น ดังนี้ (Friedman and Harris, 1991)

1. ประเภทที่อยู่อาศัยที่ผู้สูงอายุต้องการพึ่งพิงบุคคลอื่น
  - 1.1 ปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิม

การปรับปรุงที่อยู่อาศัย แต่ที่ไม่สามารถเปลี่ยนไปได้คือ ทำเล ถ้าบ้านห่างไกลจากสถานที่ที่จำเป็น การปรับปรุงบ้านก็ไม่ใช่ทางเลือกที่ดี
  - 1.2 หาผู้อยู่อาศัยร่วม

เมื่อผู้สูงอายุบางคนเสียคู่สมรสไป และยังคงมีบ้านที่ใหญ่เกินความต้องการ ก็สามารถให้ผู้อื่นเข้าอยู่ร่วมได้ ซึ่งการจ่ายค่าเช่า อาจจ่ายเป็นเงินสดหรือแลกเปลี่ยนกับการบริการในบ้านก็ได้ ซึ่งมักมีปัญหาในการเลือกคนอยู่ร่วม
  - 1.3 การเปลี่ยนแปลงทรัพย์สิน

การเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินมี 2 วิธีคือ Home Equity Loan และ Reverse Annuity Mortgage สำหรับ Home Equity Loan เป็นการเปลี่ยนค่าของบ้าน โดยลบกับเงินกู้ที่มีอยู่ โดยที่ตนเองยังอาศัยอยู่ในบ้านและยังมีสภาพคล่องทางการเงินโดยนำบ้านไป refinance ใหม่ ส่วน reverse annuity mortgages หรือการกู้เงินแล้วจ่ายคืนเป็นรายปี ซึ่งจะบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายเป็นรายเดือน และสามารถที่จะใช้ส่วนเกินเป็นรายได้เสริม โดยวิธีนี้ทรัพย์สินจะเป็นผลต่างระหว่างมูลค่าตลาดกับจำนวนเงินที่เป็นหนี้เกี่ยวกับบ้าน
  - 1.4 การขายแล้วเช่ากลับ (Sale and Lease-Back)

คือ การที่เจ้าของทรัพย์สินขายสิทธิครอบครองออกไปให้กับผู้มีกำลังซื้อ แล้วผู้ขายก็ทำสัญญาเช่ากลับมาใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ
  - 1.5 การย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านที่เล็กกว่าเดิม

ซึ่งมีประโยชน์ คือ ทำให้ค่าครองชีพต่ำลง มีพื้นที่ในการดูแลแล้กลง โดยการซื้ออาจจะไปซื้อ ห้องชุด หรือ co-operation unit ก็ได้ (เป็นการซื้อหุ้นในที่พักอาศัยเป็นรูปแบบหนึ่งของการเป็นเจ้าของและการจัดการกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยของสหรัฐอเมริกา) นอกจากนี้อาจจะย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านเช่า ซึ่งก่อให้เกิดสภาพ

คล่องทางการเงิน ไม่ต้องกังวลกับการซ่อมแซม สามารถเปลี่ยนที่อยู่ได้เมื่อต้องการ และมีที่ให้เลือกเช่าได้หลายแห่ง

1.6 การซื้อบ้านร่วมกับเพื่อน

การอยู่อาศัยประเภทนี้เหมาะกับบุคคลที่เป็นหม้ายหรือเป็นโสด แต่ควรมีการตกลงเบื้องต้นในขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายและข้อกำหนดอื่น ๆ ด้วย

1.7 การอยู่ในบ้านพักตากอากาศ (Resort)

ควรซื้อบ้านพักตากอากาศในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ หรือบ้านในเมืองที่มีคุณภาพแบบ Resort หรือไม่ก็ไปซื้อบ้านพักตากอากาศนอกสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะทำให้ค่าใช้จ่ายถูกกว่า

1.8 ที่อยู่อาศัยในชุมชนผู้สูงอายุ

เป็นการจัดสร้างชุมชนสำหรับผู้เกษียณอายุในทำเลต่าง ๆ โดยปกติมักจะเป็นโครงการขนาดใหญ่ มีทั้งที่เป็นบ้านขนาดใหญ่ อยู่ได้ 1-2 คน หรือเป็นการเช่าห้องพักในอาคารชุด ที่มีกิจกรรมต่าง ๆ มีการดูแลสุขภาพ และอาหาร

1.9 Mobile Home

ข้อเสีย คือ ไม่สามารถควบคุมค่าเช่าและที่ตั้งได้ ถูกจำกัดด้วยกฎหมายท้องถิ่น โครงสร้างของบ้านมีความทนทานน้อย

1.10 ที่อยู่อาศัยในบ้านสงเคราะห์ (Subsidized Housing หรือ Public Housing)

เป็นโครงการที่รัฐบาลจัดให้เพื่อเป็นการช่วยเหลือ ในบางกรณีอาจมีการเสียค่าใช้จ่ายบ้างแต่ในราคาถูก

2. ประเภทที่อยู่อาศัยที่ผู้สูงอายุต้องการพึ่งพิงหรือกึ่งพึ่งพิงบุคคลอื่น

2.1 การอยู่กับครอบครัว

อาจสูญเสียความเป็นส่วนตัวและการเป็นอิสระของผู้สูงอายุ

2.2 การปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะกับอาการเจ็บป่วย

ไม่ต้องย้ายออกจากบ้านเดิม เช่น ขจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคกีดขวางออกไป จัด Ramp สำหรับรถเก้าอี้เข็น หรือติดตั้งลิฟท์ จัดให้ให้มีราวจับในห้องน้ำ หรือที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม การจัดให้มี Remote control หรือ การเปลี่ยนเตียงให้เป็นแบบเดียวกับโรงพยาบาล

2.3 Senior Citizen Care

ผู้สูงอายุจะได้รับการดูแล มีกิจกรรมในแต่ละวัน โดยผู้สูงอายุไม่ต้องย้ายออกจากบ้าน

- 2.4 Foster Care
เป็นการดูแลพิเศษโดยพยาบาล โดยที่ผู้สูงอายุยังคงอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง
ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายในการบริการสูง
- 2.5 การดูแลโดยผู้ดูแลอิสระ
เป็นโปรแกรมการดูแลผู้สูงอายุ โดยการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อเข้ารับการดูแล
ร่วมกันในสถานที่แห่งหนึ่ง โดยวิธีนี้ผู้สูงอายุไม่ต้องย้ายออกจากบ้าน
- 2.6 Nursing Home
เป็นการดูแลผู้สูงอายุในระดับที่เข้มข้นที่สุด โดยมีระดับการควบคุมและบริการที่
ดี เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการปกป้องด้านสุขภาพ และความปลอดภัย ซึ่งเป็น
สถานที่อยู่อาศัยแหล่งสุดท้ายที่ผู้สูงอายุปรารถนาเข้าไปอยู่
- 2.7 Congregate Housing
มีลักษณะเป็นการเช่า มีการบริการอย่างดี ผู้สูงอายุที่เข้าไปอยู่ไม่จำเป็นต้อง
เจ็บป่วย ซึ่งรวมถึงการบริการต่าง ๆ เช่น อาหาร การดูแลสุขภาพพอนามัยและ
การขนส่ง
- 2.8 การเช่าอพาร์ทเมนต์
มีลักษณะเช่นเดียวกับ Congregate Housing จนแทบแยกกันไม่ออก ทั้งใน
ด้านการดูแลสุขภาพ อาหารและกิจกรรม แต่โดยทั่วไปจะแยกกันที่ว่า
apartment จะมีการบริการอาหารให้เพียง 1 มื้อ ส่วน congregate housing
จะมีบริการอาหารให้ครบทั้ง 3 มื้อ

	ไม่ต้องพึ่งพิง	กึ่งพึ่งพิง	ต้องพึ่งพิง
ตัดสินใจว่าไม่ย้าย	<ul style="list-style-type: none"> - Sale Leas-Back - Equity Conversion - Home Sharing - Remodeling 	<ul style="list-style-type: none"> - Adult Day Care - Professional Home Care - Medical Remodeling 	-Foster Care
ตัดสินใจว่าย้าย	<ul style="list-style-type: none"> - Subsidized Housing - Trading Down - Co-Purchase - Transient Living - Retirement Community - Resort Living 	<ul style="list-style-type: none"> - Living with Family - Caring for a Parent - Congregate Housing - Senior Citizen Center 	- Nursing Home

ระบบสวัสดิการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศ

นอกจากนี้ ที่อยู่อาศัยที่จัดโดยภาครัฐนั้นก็จะมีรูปแบบแตกต่างกันไป (ศิริวรรณ ศิริบุญ, 2537 อ้างใน ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2545) ในประเทศตะวันตก เช่น ญี่ปุ่น มีเงินค่าสวัสดิการสังคมสำหรับการเช่าที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะอยู่บ้านกับครอบครัวตนเอง นอกจากนี้ รัฐยังมีระบบลดหย่อนภาษีให้แก่บุตรที่มีรายได้ต่ำกว่าอัตราที่กำหนดเพื่อให้ดูแลพ่อแม่ที่อายุ 70 ปีขึ้นไป และมีภาคเอกชนไม่น้อยเปิดธุรกิจสถานบริบาลผู้สูงอายุที่หรูหราและราคาแพง ส่วนใน สิงคโปร์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่กับบุตรหลานเช่นกัน อย่างไรก็ตาม รัฐก็ได้จัดให้มีโครงการสร้างบ้านพักให้สมาชิกครอบครัวหลายรุ่นอยู่ด้วยกัน หรือโครงการให้ลูกแต่งงานแล้วมีบ้านพักใกล้หรือติดกับที่อยู่ของพ่อแม่ มีการยกเว้นภาษีสำหรับผู้เลี้ยงดูพ่อแม่เช่นกัน

ในประเทศตะวันตก ส่วนใหญ่มีระบบสวัสดิการสังคมที่ดี เช่น ประเทศนอร์เวย์ ซึ่งเคยล้มเหลวกับการสร้างโรงพยาบาลขนาดใหญ่สำหรับผู้สูงอายุ หันมาเน้นให้ผู้สูงอายุอยู่อาศัยกับครอบครัว และจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และบริการต่าง ๆ ถึงบ้าน ประเทศเดนมาร์ก มี 2 รูปแบบคือ แบบชุมชน (Friederickberg Commune) และแบบบ้านพักคนชรา (Nursing Home) นอกจากนี้รัฐยังให้ความช่วยเหลือค่าที่พักแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุจ่ายเพียงไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินบำนาญ ที่เหลือรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ ในประเทศสวีเดน รัฐได้สร้างสถาบันผู้สูงอายุในกรุงสต็อกโฮล์ม ซึ่งมีทั้งที่พัก อาหาร บริการการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพ นันทนาการ ในราคาถูก ส่วนในประเทศฟินแลนด์ รัฐเน้นให้ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวในบ้านตนเองให้นานที่สุด โดยจัดบริการช่วยงานบ้าน รักษาพยาบาลที่บ้าน ปรับปรุงบ้าน ฯลฯ หากผู้สูงอายุต้องการการดูแลพิเศษ รัฐก็จัด บ้านพักคนชรา ศูนย์บริการผู้สูงอายุตอนกลางวัน และศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพชั่วคราว ไว้ให้รองรับความต้องการของผู้สูงอายุกลุ่มดังกล่าว ซึ่งศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพชั่วคราวได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

การเลือกที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการสร้าง การเลือกซื้อ หรือเช่า ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย (Buckley Joseph, 1967: 88)

1. **ตัวบ้าน** เป็นบ้านชั้นเดียว ไม่มีขั้นที่สูง (step) มีชานพักหรือบันไดที่กว้างลึก ทางเข้าระดับเดียวกับพื้นภายนอก พื้นไม่ลื่น ประตูกว้างขวาง มีวิวดี มีปลั๊กไฟเพียงพอ มีการไหลเวียนของอากาศที่ดี แสงสว่างเพียงพอ

- ระบบป้องกันเพลิงไหม้ที่ดี วัสดุก่อสร้างดีเหมาะสมกับสภาพอากาศ และสะดวกในการบำรุงรักษา
2. ห้องนอน อยู่ใกล้ห้องน้ำ มีแสงสว่างสำหรับการอ่าน มีพื้นที่เก็บของเพียงพอ กว้างขวางพอสำหรับเตียงคู่
  3. ห้องน้ำ อ่างอาบน้ำปลอดภัย มีราวจับติดที่ผนัง มีตู้ยาขนาดพอเหมาะ มีปุ่ม สวิตช์หน้าประตูทางเข้า
  4. ห้องครัว มีขนาดที่พอเหมาะไม่ต้องใช้แรงงานหรือการเดินมาก มีระบบระบาย อากาศดี หิ้งและตู้ต่าง ๆ ใช้ง่ายสะดวก มีพื้นที่เก็บของเพียงพอ มีมูม นั่งรับประทานอาหาร
  5. ก๊อกน้ำ เป็นหัวเดียวผสม เพื่อป้องกันน้ำร้อนลวก
  6. สวิตช์ สูงไม่เกิน 3 ฟุต เพื่อหลีกเลี่ยงการเอื้อม
  7. ปลั๊กไฟ อย่างน้อย 1.5 ฟุตสูงจากพื้น เพื่อหลีกเลี่ยงการก้ม
  8. ลูกบิด ใหญ่ จับง่าย รูปทรงหกเหลี่ยมแปดเหลี่ยมหรือแบบจัตตสัน ตู้เสื้อผ้าควร มีประตูแบบเลื่อน
  9. หน้าต่าง แบบประหยัดพลังงาน ง่ายต่อการทำความสะอาด
  10. ห้องนั่งเล่น มีหน้าต่างมองเห็นวิวภายนอก

ภาคผนวก ข
สรุปร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2
(พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2564)

ร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2

(พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2564)

จำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่าภาวะประชากรสูงอายุ (population aging) เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีผลต่อสภาพทางสังคม สภาพเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ในการปรับกระบวนการทัศน์และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จำเป็นจะต้องใช้ความระมัดระวังและยืดหยุ่น การกำหนดแผนระยะยาวที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรมสำหรับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาจึงเป็นที่ตระหนักทั้งของรัฐและประชาคมต่างๆ ว่ามีความสำคัญในลำดับต้น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษาวิจัยต่อเนื่อง การติดตามประเมินผล การปรับเปลี่ยนและพัฒนา และการปรับปรุงแผนระยะยาวด้านผู้สูงอายุเป็นระยะ มีความจำเป็นเช่นเดียวกัน เพื่อให้ถึงเป้าหมายแห่งความมั่นคงของสังคม

การจัดทำแผนนั้น ได้กำหนดแนวคิดพื้นฐานเพื่อประโยชน์ในการกำหนดทิศทาง กรอบ และประเด็นต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

ปรัชญา

- 1 การสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม
- 2 การที่จะให้มีหลักประกันในวัยสูงอายุจะต้องมีการกระทำตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ประชากรช่วยตนเอง
- 2.2 ครอบครัวเกื้อหนุน
- 2.3 ชุมชนช่วยเหลือ
- 2.4 สังคม-รัฐเกื้อหนุน

โดยสมควรที่จะมีการผสมผสานการกระทำเหล่านี้ในบางช่วงเวลาที่เป็นและเหมาะสม

- 3 ผู้สูงอายุมีคุณค่าและศักยภาพ สมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีส่วนร่วมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม

- 4 ผู้สูงอายุควรที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพที่สมเหตุสมผล และสมวัย
- 5 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม และถึงแม้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งจะประสบความทุกข์ยากและต้องการการเกื้อกูลจากสังคมและรัฐ แต่ก็เพียงบางช่วงเวลาของวัยสูงอายุเท่านั้น

วิสัยทัศน์

1. ประชากรผู้สูงอายุมีสถานะที่ดีทั้งในด้าน
  - สุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต
  - ครอบครัวอบอุ่นมีสังคมที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
  - มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม
  - อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วม และเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของครอบครัว-ชุมชน
  - มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารต่อเนื่อง
- 2 ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการการเกื้อกูล หากมีการดำเนินการที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ส่วนใหญ่ดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง
- 3 ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ การดำเนินการต่าง ๆ จะต้องมุ่งสู่สถาบันหลักทั้งสอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สามารถเกื้อหนุนแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพที่พอเหมาะพอควร
- 4 ระบบสวัสดิการและบริการจะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพที่สมเหตุสมผล
- 5 รัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามีส่วนร่วมในระบบบริการ โดยมีการกำกับเพื่อการคุ้มครองผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภค

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม และสมควรส่งเสริมให้คงคุณค่าไว้ให้นานที่สุด
2. เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการ และมีการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิต และมีหลักประกัน

4. เพื่อให้ประชาชน ครอบครัวชุมชน องค์การภาครัฐ และเอกชน มีส่วนร่วมในภารกิจด้านผู้สูงอายุ ด้วยตระหนักว่าเป็นการพัฒนาความมั่นคงของสังคมโดยรวมและถือเป็นภารกิจสำคัญขององค์กร
5. เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชน ชุมชน องค์การภาครัฐ และเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่างประสานและสอดคล้องกัน

แผนยุทธศาสตร์

แผนฉบับนี้จัดแบ่งแผนยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 หมวด ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ
3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
5. ยุทธศาสตร์การประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

หมวดที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

1. มาตรการ หลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ
  - 1.1 ขยายหลักประกันยามชราภาพให้ครอบคลุมบุคคลทั่วไป
  - 1.2 ส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยต้น
  - 1.3 ลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมการออมเพื่อชราภาพ
2. มาตรการ การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - 2.1 ส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยตั้งแต่วัยเด็ก ให้มีหลักสูตรวิชาการดูแลสุขภาพและพฤติกรรมอนามัย
  - 2.2 ส่งเสริมและจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อความเข้าใจชีวิตและพัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม
  - 2.3 รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

- 2.4 เตรียมการสำหรับผู้ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุให้มีความรู้ที่ถูกต้องในทุกเรื่องที่เป็น (pre-retirement program)
- 3 มาตรการ การปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ
- 3.1 ปรับปรุงระบบการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้และประชาชนทุกวัยมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบครอบครัว ผู้สูงอายุและชุมชน
- 3.2 จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล
- 3.3 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเยาวชน โดยดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬา
- 3.4 รณรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

หมวดที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ

1. มาตรการ ส่งเสริมความรู้ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น
- 1.1 จัดบริการการอบรมในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ
- 1.2 จัดบริการให้คำปรึกษาทั่วไปในสถานบริการทางสุขภาพของรัฐและเอกชน
- 1.3 ดำเนินการให้มีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. มาตรการ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ
- 2.1 ส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย
- 2.2 สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ
3. มาตรการ ส่งเสริมด้านการทำงานและหารายได้ของผู้สูงอายุ
- 3.1 ส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและนอกระบบ
- 3.2 ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
- 3.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้ โดยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมด้วย
4. มาตรการ สนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
- 4.1 ประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม
- 4.2 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุและให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมด้านต่าง ๆ
5. มาตรการ ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ
- 5.1 ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ

- 5.2 ส่งเสริมการผลิตและการเข้าถึงสื่อและข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้สูงอายุ
- 5.3 ดำเนินการให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง
6. มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย
  - 6.1 กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ
  - 6.2 สนับสนุนให้องค์กรทั้งภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและจัดบริการด้านที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
  - 6.3 กำหนดมาตรการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย การปรับปรุงเพื่อที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณูปโภค สำหรับผู้สูงอายุ

หมวดที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

1. มาตรการ คุ้มครองด้านรายได้
  - 1.1 จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ
  - 1.2 ขยายหลักประกันยามชราภาพให้ครอบคลุมผู้สูงอายุ
  - 1.3 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนในชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ครอบคลุมผู้สูงอายุ
2. มาตรการ หลักประกันด้านสุขภาพ
  - 2.1 พัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสุขภาพที่มีคุณภาพเพื่อผู้สูงอายุทุกคน
3. มาตรการ ด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
  - 3.1 ลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยตัวเองไม่ได้
  - 3.2 เร่งรัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุที่ได้รับการทารุณกรรม หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือถูกทอดทิ้งจนเกิดผลเสียร้ายแรงทางสุขภาพกายและ/หรือสุขภาพจิต
  - 3.3 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต
    - 3.3.1 รณรงค์ให้เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ
    - 3.3.2 ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ
    - 3.3.3 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และเรียนรู้วิธีการขอความช่วยเหลือ
4. มาตรการ ระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

- 4.1 ปรับปรุงบริการสาธารณสุขทุกระบบให้สามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตและติดต่อสัมพันธ์กับสังคม กลุ่ม และบุคคล
  - 4.1.1 ลดราคาค่าโดยสารระบบขนส่งสาธารณะ และระบบขนส่งมวลชนแก่ผู้สูงอายุ
  - 4.1.2 ปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะให้สะดวกเหมาะสมกับผู้สูงอายุ
  - 4.1.3 จัดทำมาตรฐานสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา
  - 4.1.4 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา
  - 4.1.5 จัดทำมาตรฐานสวนสาธารณะและสนามกีฬาสำหรับการออกกำลังกายและพักผ่อนที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
  - 4.1.6 จัดให้มีสวนสาธารณะและสนามกีฬาสำหรับการออกกำลังกายและพักผ่อนที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ
- 4.2 จัดตั้งและพัฒนาบริการทางสุขภาพและทางสังคมในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุดโดยเน้นบริการถึงบ้าน และมีการสอดประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและทางสังคม โดยควรครอบคลุมบริการดังต่อไปนี้
  - 4.2.1 ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ (multipurpose senior center)
  - 4.2.2 ศูนย์ดูแลกลางวัน (day care center)
  - 4.2.3 บริการเยี่ยมบ้าน (home visit)
  - 4.2.4 บริการดูแลที่บ้าน (home care)
  - 4.2.5 บริการสุขภาพที่บ้าน (home health care)
  - 4.2.6 บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล
  - 4.2.7 ส่งเสริมการจัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน
  - 4.2.8 สนับสนุนระบบอาสาสมัคร
  - 4.2.9 สนับสนุนและส่งเสริมความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล
- 4.3 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรทางศาสนา มีส่วนร่วมในการดูแลจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ
  - 4.3.1 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

- 4.3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนที่ดำเนินการจัดบริการ และสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ
- 4.3.3 ส่งเสริมให้องค์กรทางศาสนามีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตใจและดูแลจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ
- 4.4 เกื้อหนุนให้เอกชนจัดบริการด้านสุขภาพและสังคมให้กับผู้สูงอายุที่สามารถซื้อบริการได้โดยมีการดูแลกำกับมาตรฐานร่วมกัน
- 4.5 จัดบริการแพทย์ทางเลือก เช่น แพทย์แผนไทย ฯลฯ เพื่อเป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยสุขภาพ
- 4.6 จัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุ หอผู้ป่วยผู้สูงอายุ และสถานบริการสุขภาพเรื้อรัง สำหรับผู้สูงอายุที่เพียงพอแก่การให้บริการและสามารถรองรับปัญหาในผู้สูงอายุ

หมวดที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

1. มาตรการ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
  - 1.1 ส่งเสริมให้คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติมีศักยภาพในการดำเนินการให้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติได้รับการนำไปปฏิบัติ และเป็นสื่อกลางในการประสานงานกิจการและการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งระหว่างองค์กรต่าง ๆ ภายในประเทศและต่างประเทศ
  - 1.2 คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ (กสผ.) ดำเนินการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 ที่เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
2. มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
  - 2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ทั้งในระดับวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ดูแลทั่วไป อย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
  - 2.2 กำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ และดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 5 ยุทธศาสตร์การประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

1. มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ
2. มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุโดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการ และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม

โดย คณะทำงานร่างแผนผู้สูงอายุระยะยาวฉบับที่ 2

คณะกรรมการร่างแผนผู้สูงอายุระยะยาวฉบับที่ 2

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

191/3 ซอยระนอง 1 ถนนพระราม 6 เขตพญาไท กทม.10400
โทร. 618-7087-8, 279-5658, 279-6943, 279-6972 โทรสาร 618-7088

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2545

เรียน ท่านสมาชิกชมรมอยู่วัยปีทุกท่าน

"ที่อยู่อาศัยและสภาวะแวดล้อม" ล้วนมีผลต่อการดำรงชีวิตของทุกคนโดยเฉพาะผู้สูงอายุ การมีที่อยู่อาศัย ประกอบกับการจัดระบบสภาวะแวดล้อมให้เหมาะสม หลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น จะช่วยป้องกันและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ชมรมมีความยินดีใคร่ขอเชิญชวนท่านสมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยร่วมกรอกแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยของนิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทั้งนี้ ชมรมได้เข้ามีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ชมรม ในการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านอายุวัฒนะ และการแลกเปลี่ยนความรู้ต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากท่านสมาชิกทุกท่าน โดยกรุณากรอกแบบสอบถามและส่งกลับที่ นิสิต คุณวิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณสาร ตามที่อยู่ในซองที่แนบมาพร้อมนี้ ทั้งนี้ขอรบกวนส่งคืนโดยเร็วที่สุด เพื่อการวิเคราะห์ภายในเวลาที่กำหนด

ขอขอบคุณล่วงหน้าสำหรับความคิดเห็นของท่านสมาชิกทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นพ.บรรจบ สุนทสวัสดิกุล)

เลขาธิการชมรมอยู่วัยปี-จีวีเป็นสุข

แบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ
 ชื่อนิสิต นางสาววิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณสาร
 ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุณากรอกข้อความและขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเห็นของท่าน ข้อมูลนี้จะใช้เพื่อการศึกษาครั้งนี้ เท่านั้น โดยผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่ปัจจุบัน

1. ที่อยู่ปัจจุบันของท่านอยู่ที่
 กรุงเทพฯ ปริมณฑล (นนทบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ปทุมธานี) ต่างจังหวัด
2. ลักษณะที่อยู่ปัจจุบันของท่าน
 บ้านเดี่ยว ขนาดที่ดิน.....ตารางวา อพาร์ทเมนท์ พื้นที่.....ตารางเมตร
 ทาวน์เฮ้าส์ ขนาดที่ดิน.....ตารางวา ตึกแถว ขนาดที่ดิน.....ตารางวา
 คอนโดมิเนียม พื้นที่.....ตารางเมตร อื่น ๆ ระบุ.....
3. ท่านครอบครองที่อยู่ปัจจุบันอย่างไร
 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง เช่าระยะยาว(เช่า) เช่ารายเดือน
 ไม่มีกรรมสิทธิ์โดยอยู่ร่วมกับบุตรหลานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อื่น ๆ ระบุ.....
4. ท่านอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันมาเป็นระยะเวลา
 ต่ำกว่า 5 ปี 6-10 ปี 11-20 ปี มากกว่า 20 ปี
5. ปัจจุบันท่านอยู่อาศัยกับ
 คู่สมรส คู่สมรสและบุตรหลาน บุตรหลาน ลำพัง อื่น ๆ ระบุ.....
6. ท่านที่ยังอยู่กับลูกหลานในปัจจุบัน ท่านเคยมีความคิดในการแยกออกไปอยู่โดยลำพังหรือไม่
 เคยคิดอยากแยกอยู่กับลูกหลาน อยากอยู่กับลูกหลานต่อไป
7. ที่อยู่ปัจจุบันของท่านกับที่อยู่อาศัยของลูกหลานของท่านมีลักษณะอย่างไร
 ในหลังเดียวกัน คนละหลังในวันเดียวกันหรือคนละชั้นในคอนโดเดียวกัน
 คนละหลังในระยะทางใกล้กัน (เดินทางไม่เกิน 30 นาที) คนละหลังในระยะทางไกลกัน
8. ปัจจุบันท่านพักหรือนอนอยู่ชั้น
 บน ล่าง พักคอนโดหรืออพาร์ทเมนท์
9. ท่านมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันเหล่านี้หรือไม่

	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา โปรดระบุ
9.1 พื้นที่ใช้สอย (ห้องน้ำ,ห้องนอน, ฯลฯ)	☐ ¹	☐ ² .....
9.2 สภาพแวดล้อม (อากาศ,เสียง,ความปลอดภัย, เพื่อนบ้าน, ฯลฯ)	☐ ¹	☐ ² .....
9.3 ความสะดวก (การเดินทาง, ตลาด, โรงพยาบาล, สวนพักผ่อน, สถานที่ให้บริการต่าง ๆ)	☐ ¹	☐ ² .....
9.4 อื่น ๆ	☐ ¹	☐ ² .....

10. ท่านเคยมีความคิดที่จะย้ายจากที่อยู่ปัจจุบันหรือไม่
 เคยคิดย้าย ไม่เคยคิดเลย อื่น ๆ ระบุ.....
- 10.1 จากข้อ 10 เพราะสาเหตุใดเป็นหลัก เลือกเพียง 1 ข้อ
 บ้านหลังปัจจุบันมีสภาพไม่เหมาะสม รักและผูกพันกับที่อยู่เดิม
 ต้องการความสงบและอิสระ อยากอยู่ใกล้ลูกหลาน
 อยากย้ายไปบ้านใหม่ที่ตนเองมีกรรมสิทธิ์ คิดว่าการย้ายเป็นการสิ้นเปลือง
 อื่น ๆ ระบุ.....

11. ท่านทำกิจกรรมเหล่านี้บ่อยแค่ไหน

กิจกรรม	ทุกวัน	สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง	สัปดาห์ละครั้ง	เดือนละครั้ง	หลาย ๆ เดือนครั้ง	ไม่เคยทำ
11.1 กิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น เล่นกีฬา ออกกำลังกาย	☐ ¹	☐ ²	☐ ³	☐ ⁴	☐ ⁵	☐ ⁶
11.2 กิจกรรมเพื่อการพักผ่อน เช่น ท่องเที่ยว ชื่อของ คูหนึ่ง พังเพลง	☐ ¹	☐ ²	☐ ³	☐ ⁴	☐ ⁵	☐ ⁶
11.3 กิจกรรมเพื่อจิตใจ เช่น ไปวัด ไปโบสถ์ ทำงานเพื่อสังคม ไปพบปะลูกหลาน	☐ ¹	☐ ²	☐ ³	☐ ⁴	☐ ⁵	☐ ⁶

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

12. ในความคิดเห็นของท่าน ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีลักษณะที่อยู่อาศัยอย่างไร
¹ ที่อยู่อาศัยทั่วไปที่มีผู้สูงอายุหลากหลายวัยและอายุ ² ที่อยู่อาศัยสร้างสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ
13. ในความคิดเห็นของท่าน ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีทำเลที่ไหน
¹ กรุงเทพฯ ² ปริมณฑล ³ ต่างจังหวัด
14. ในความคิดเห็นของท่าน ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีลักษณะตัวอาคารอย่างไร
¹ เป็นหลัง ๆ แยกห่างกัน เช่นบ้านเดี่ยว ² เป็นหลัง ๆ ติดกันบ้าง เช่นทาวน์เฮาส์
³ เป็นอาคารสูง ไม่เกิน 5 ชั้น ⁴ เป็นอาคารสูง เกิน 5 ชั้น ⁵ อื่น ๆ ระบุ.....
15. ในความคิดเห็นของท่าน ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีผู้อยู่อาศัยร่วมในที่พักเดียวกันหรือไม่
¹ ไม่มี ² มี.....คน ³ มีทั้ง 2 แบบให้เลือกได้
16. ในความคิดเห็นของท่าน ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีลักษณะการครอบครองอย่างไร
¹ ซื้อ (หมายถึง มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเหมือนการซื้อที่อยู่อาศัยทั่วไป)
² เช่า (หมายถึง เช่าระยะสั้น หรือระยะยาว ซึ่งจะไม่มีการมีสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเมื่อสิ้นสุดการเช่า)
³ ซื้อหุ้น (หมายถึง เป็นเจ้าของหุ้นของโครงการที่อยู่อาศัยนั้นๆ โดยสามารถเข้าอยู่อาศัยได้เมื่อซื้อหุ้นเป็นมูลค่าจำนวนหนึ่ง สามารถโอนหุ้นให้ลูกหลาน และลูกหลานสามารถขายหุ้นคืนได้ถ้าไม่ต้องการมาอยู่อาศัยในโครงการนั้นๆ)
- 16.1 จากข้อ 16 ท่านคิดว่าราคา ค่าเช่า หรือค่าหุ้น น่าจะเป็น.....
17. บริการที่ควรจัดไว้ในโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุโดยเสียค่าใช้จ่าย
 (โปรดเลือก 3 ข้อ)
¹พยาบาลประจำสถานที่ ²แพทย์มาตรวจเป็นระยะ ³อาหาร 3 มื้อ (เลือกเมนูได้บ้าง)
⁴ทำความสะอาดห้อง ⁵ซักผ้า ⁶รถรับส่งไปที่ต่าง ๆ
⁷ยามรักษาความปลอดภัย ⁸กิจกรรมเพื่อสุขภาพจัดเป็นระยะ ⁹อื่น ๆ ระบุ.....
18. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรมีในโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยเสียค่าบริการ
 (โปรดเลือก 3 ข้อเท่านั้น)
¹คลินิก ²สวนสุขภาพ ³ห้องปฏิบัติธรรม ⁴ห้องสมุด
⁵ร้านอาหาร ⁶ร้านขายของ ⁷ร้านทำผม ⁸ศูนย์กายภาพบำบัด
⁹แปลงปลูกพืชผักสวนครัว ¹⁰อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 3 ทศนคติต่อที่อยู่อาศัยประเภท "ชุมชนผู้สูงอายุ"

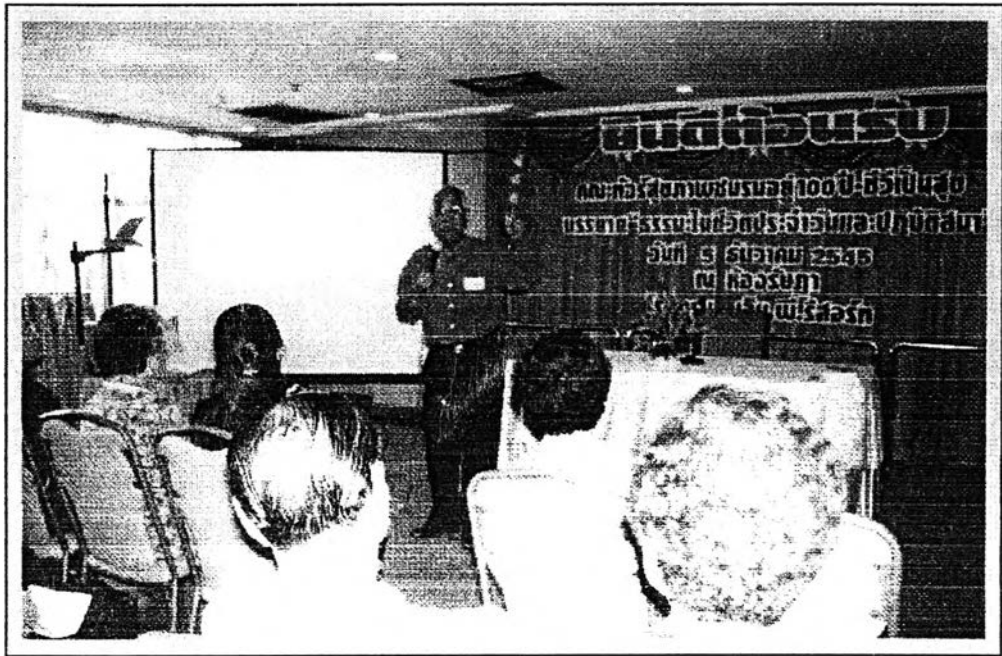
ชุมชนผู้สูงอายุ (Retirement Community) หมายถึง สถานที่ที่ให้บริการด้านที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่ลักษณะโรงพยาบาล โดยมีรูปแบบ สภาพแวดล้อม และมีบริการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ ดำเนินการโดยเอกชน และมีค่าใช้จ่าย ในการอยู่อาศัย ไม่ใช่สถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ

19. ท่านเคยได้ยินหรือรู้จักชุมชนผู้สูงอายุลักษณะดังกล่าวหรือไม่
¹เคยได้ยินหรือรู้จัก ²ไม่เคยได้ยินเลย

ภาคผนวก ง
รูปภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม

ภาพที่ 6-1 แสดงงานสัมมนาของชมรมอยู่วัยปี

ภาพที่ 6-2 แสดงงานสัมมนาของชมรมอยู่วัยปี

ภาพที่ 6-3 แสดง โครงการรณรงค์ของชมรมอยู่ร้อยปี

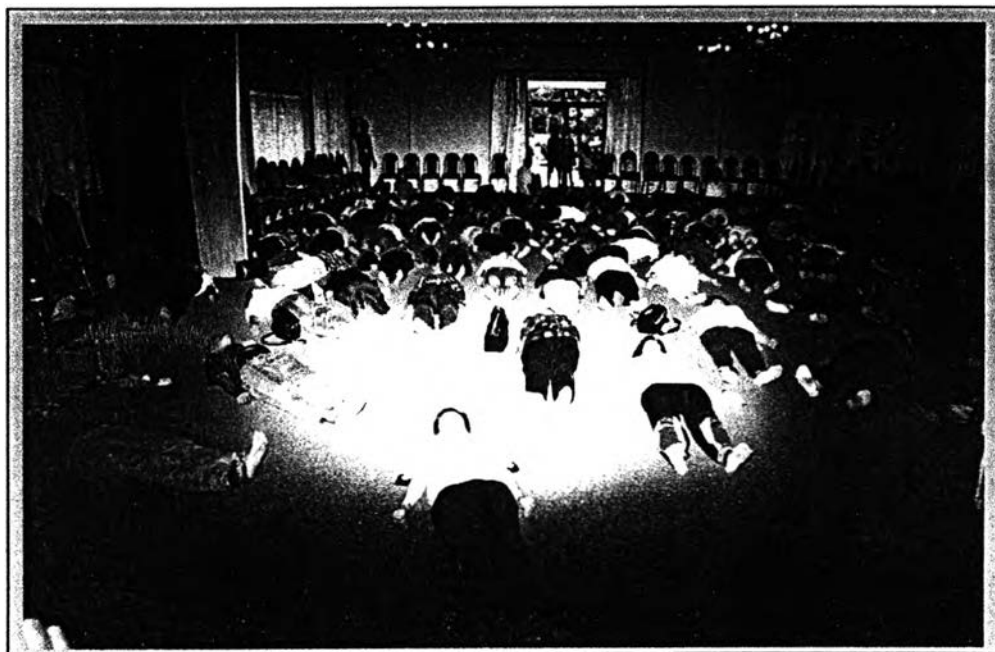
ภาพที่ 6-4 แสดง โครงการรณรงค์ของชมรมอยู่ร้อยปี

ภาพที่ 6-5 แสดงกิจกรรมแอโรบิคจังหวัดพะเยา

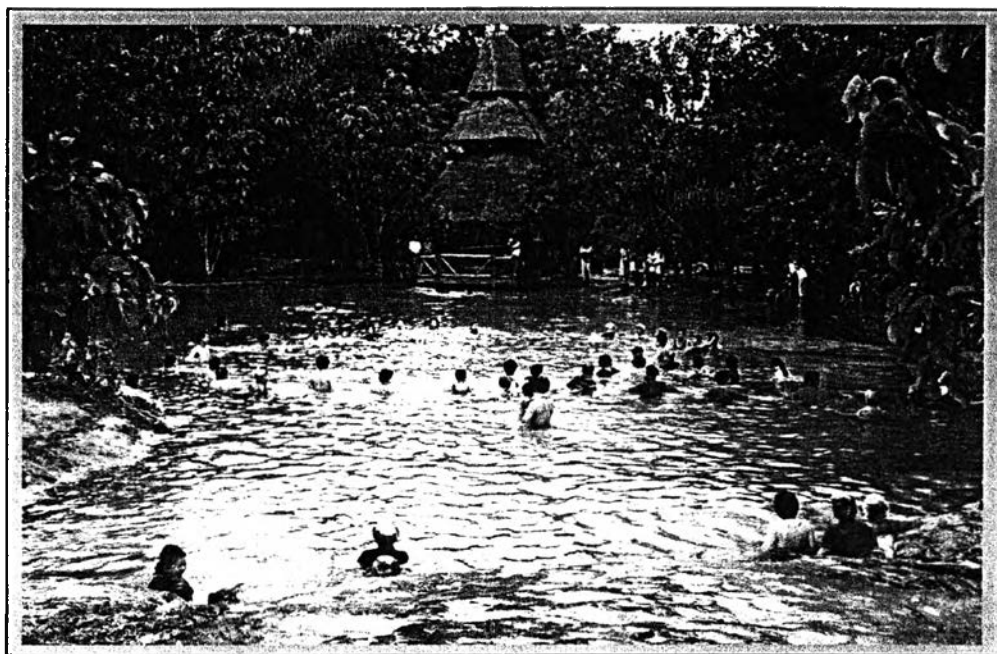
ภาพที่ 6-6 แสดงกิจกรรมขี่กง

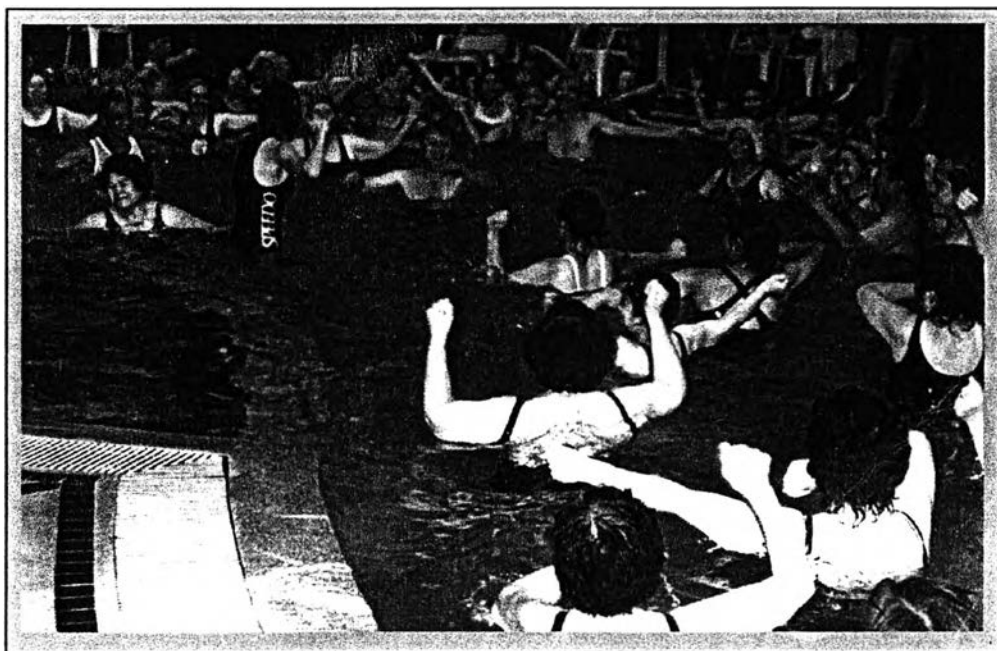
ภาพที่ 6-7 แสดงกิจกรรมฝึกจิต

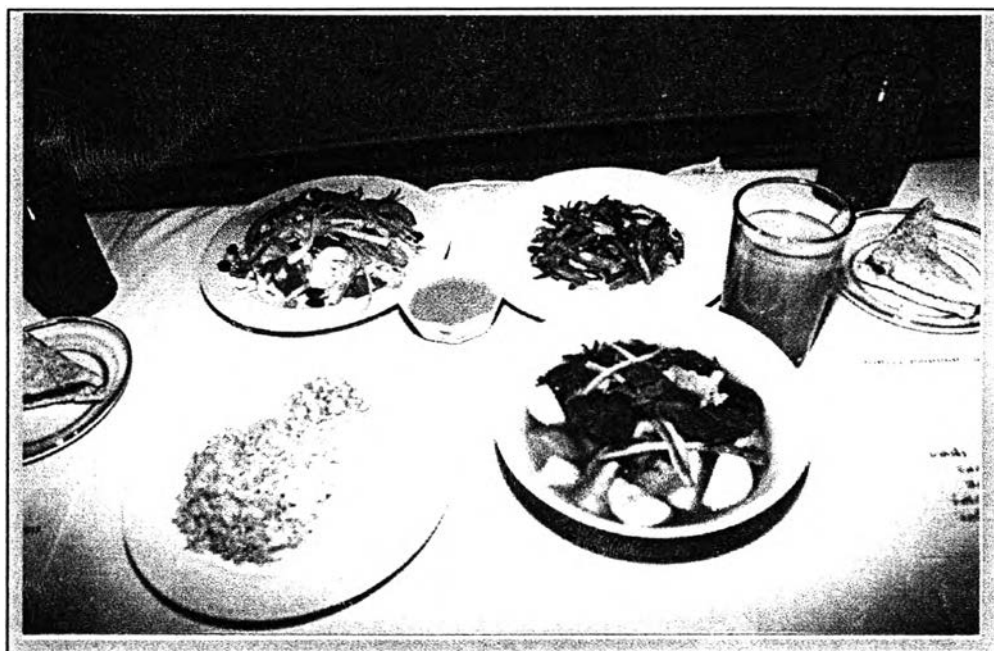
ภาพที่ 6-8 แสดงกิจกรรมหมกทราย

ภาพที่ 6-9 แสดงกิจกรรมในน้ำ

ภาพที่ 6-10 แสดงกิจกรรมในน้ำ

ภาพที่ 6-11 แสดงอาหารเพื่อสุขภาพ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณสาร เกิดเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2513 ที่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ในปี พ.ศ. 2534 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร เคนพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคนอกเวลาราชการ รุ่นที่ 1) ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2545

ปัจจุบันทำงานอยู่ในตำแหน่งผู้จัดการ-ธุรกิจการพาณิชย์ บริษัท แปซิฟิก เอสเตท ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด